

Jak liczymy satelitarny rachunek kultury?

Kraków 2020

Urząd Statystyczny
w Krakowie

Opracowanie merytoryczne publikacji

Urząd Statystyczny w Krakowie, Ośrodek Statystyki Kultury

Zespół autorski

Ewa Bińczycka, Agnieszka Czekaj, Anna Kowacka, dr Joanna Sanetra-Szeliga

pod kierunkiem

Agnieszki Szlubowskiej

Skład i opracowanie graficzne

Karolina Rudnik

ISBN 978-83-7403-281-0

Publikacja dostępna na stronie

<http://stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

Spis treści

Satelitarny rachunek kultury	5
Jakie dane na temat kultury zbiera statystyka?	6
Co to są rachunki satelitarne?.....	7
Jak powstaje satelitarny rachunek kultury?	8
Jaki jest potencjał gospodarczy polskiej kultury?.....	12
Aneks	15

Przedmowa

Jeśli jesteście Państwo zainteresowani problematyką ekonomicznego wymiaru sektora kultury, a zwłaszcza udziału kultury w PKB, to opracowanie przygotowaliśmy specjalnie dla Was. Zespół pracowników Ośrodka Statystyki Kultury w Urzędzie Statystycznym w Krakowie od kilku lat zajmuje się problematyką badania zjawisk w obszarze statystyki kultury, uwzględniając rosnące znaczenie gospodarki kreatywnej i opartej na wiedzy. Polska jest jednym z nielicznych krajów, który opracował metodologię satelitarnego rachunku kultury i dokonał obliczeń w tym zakresie.

Chcąc przybliżyć Państwu zagadnienie satelitarnego rachunku kultury w sposób popularny i poglądowy staraliśmy się w niniejszym wydawnictwie ograniczyć do niezbędnego minimum terminologię specjalistyczną. Naszym celem jest wyjaśnienie krok po kroku, w jaki sposób dokonujemy obliczeń satelitarnego rachunku kultury, a tym samym jak określamy rzeczywistą rolę obszaru kultury w gospodarce narodowej, ze szczególnym uwzględnieniem udziału w tworzeniu PKB.

Warto przy tym zaznaczyć, że satelitarny rachunek kultury to nie jedyna próba ujęcia ekonomicznych aspektów kultury podejmowana w Ośrodku Statystyki Kultury w Urzędzie Statystycznym w Krakowie. Równolegle trwały prace nad przygotowaniem metodologii umożliwiającej prezentację podstawowych danych i wskaźników charakteryzujących funkcjonowanie przemysłów kultury i kreatywnych w Polsce. Należy pamiętać, że prezentowane już na stronach internetowych GUS wyniki tych prac obejmują jedynie fragment obszaru kultury zaliczany do przedsiębiorstw niefinansowych, podczas gdy satelitarny rachunek kultury obejmuje cały obszar kultury (a więc nie tylko wspomniane przedsiębiorstwa, ale także instytucje kultury, szkolnictwo artystyczne, działania organizacji pozarządowych w obszarze kultury).

Mamy nadzieję, że zaproponowana przez nas forma prezentacji metodologii szacowania udziału kultury w gospodarce będzie dla Państwa przydatna. Będziemy wdzięczni za wszelkie uwagi i sugestie, pozwalające na przygotowanie jeszcze bardziej wartościowych opracowań w przyszłości.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie

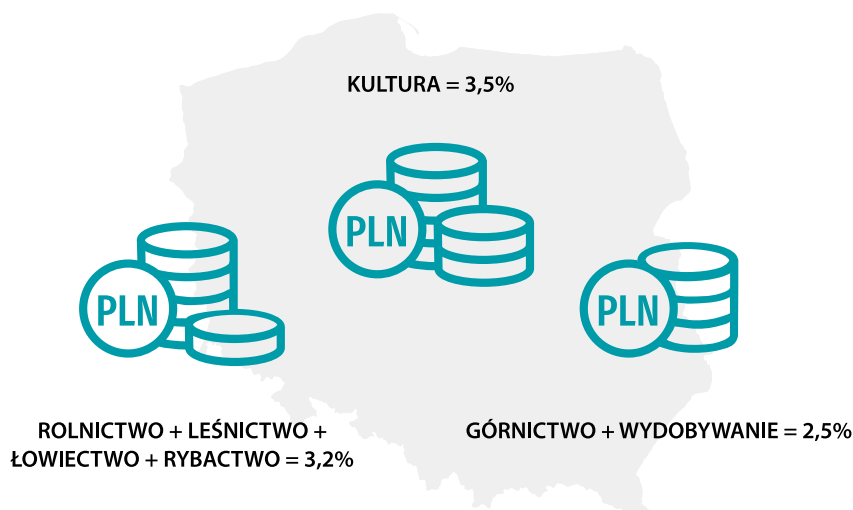

Agnieszka Szlubowska

Satelitarny rachunek kultury

Nawet jeśli nie uświadamiamy sobie tego na co dzień, kultura nas otacza i stanowi istotną część naszego życia. Kultura to książki, które czytamy, filmy i seriale, które oglądamy; to koncerty i przedstawienia, na które chodzimy, gry komputerowe i planszowe, w które gramy; to projekty architektoniczne i wzornictwo, z którym mamy do czynienia każdego dnia. Po zastanowieniu każdy jest w stanie dostrzec indywidualną wartość, jaką kultura wnosi w jego życie. Ale czy ma ona jakieś znaczenie gospodarcze? Czy stanowi część PKB? Czy kultura „się liczy”?

Badania statystyczne pokazują, że kultura ma wpływ nie tylko społeczny, ale również gospodarczy. Co więcej, jej udział w polskiej gospodarce jest wyższy niż rolnictwa czy górnictwa! Wiemy to dzięki satelitarnemu rachunkowi kultury.

Inspiracja: Cultural Satellite Account 2019 (Canada) <https://www.youtube.com/watch?v=BiTKtmXSkTw>, dane dla Polski za 2012 r.

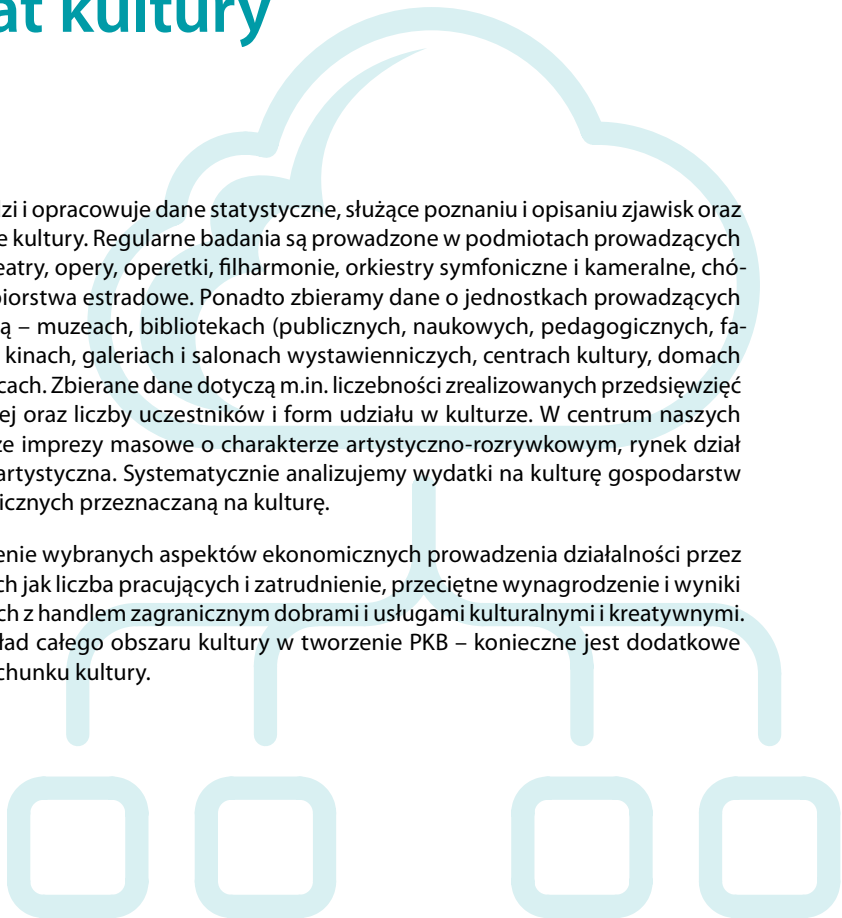
Jak definiujemy sektor kultury? W najszerszym ujęciu kultura to wszystko, co nie jest „naturą”, a zostało stworzone przez człowieka i przekazywane jest z pokolenia na pokolenie. W takim podejściu do kultury zaliczamy nie tylko materialny dorobek danej grupy społecznej (np. sztukę czy architekturę), ale także niematerialne wartości, takie jak postawy, praktyki, wierzenia, wartości. Oczywiście takie podejście byłoby trudne do przełożenia na reguły statystyki. Dlatego też patrzymy na kulturę jako na **różnorodne formy działalności kulturalnej i jej rezultaty**.

Na pierwszy rzut oka takie podejście może się wydawać proste. Kultura to działania instytucji kultury: muzeów, teatrów, galerii sztuki, domów kultury oraz ochrona zabytków – czyli **tradycyjnie pojmowanego obszaru kultury**. Ale wystawy, przedstawienia czy zajęcia plastyczne to nie wszystkie przejawy kultury. Nieodłączną częścią naszego życia są także książki, filmy i seriale, muzyka, gry komputerowe – a więc wytwory tak zwanych **przemysłów kultury**: wydawnictw, firm fonograficznych, producentów filmowych, które docierają do nas dzięki radiu, telewizji, księgarniom i sklepom muzycznym. Okazuje się więc, że obszar kultury zaczyna się powiększać wraz z rozwojem ludzkiej kreatywności a także rozwojem technologii. A co z architekturą? Modą? Wzornictwem? One również są oparte na wartościach kulturalnych bądź stanowią rodzaj ekspresji artystycznej. Podmioty, które podejmują działalność w tych sferach nazywamy **przemysłami kreatywnymi** i zaliczamy do szeroko rozumianego obszaru kultury.

Jakie dane na temat kultury zbiera statystyka?

Główny Urząd Statystyczny gromadzi i opracowuje dane statystyczne, służące poznaniu i opisaniu zjawisk oraz procesów zachodzących w obszarze kultury. Regularne badania są prowadzone w podmiotach prowadzących działalność sceniczną – takich jak teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry, zespoły pieśni i tańca, przedsiębiorstwa estradowe. Ponadto zbieramy dane o jednostkach prowadzących profesjonalną działalność kulturalną – muzeach, bibliotekach (publicznych, naukowych, pedagogicznych, fachowych), instytucjach filmowych i kinach, galeriach i salonach wystawienniczych, centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach. Zbierane dane dotyczą m.in. liczebności zrealizowanych przedsięwzięć czy różnorodności oferty kulturalnej oraz liczby uczestników i form udziału w kulturze. W centrum naszych zainteresowań badawczych są także imprezy masowe o charakterze artystyczno-rozrywkowym, rynek dzieł sztuki i antyków, a także edukacja artystyczna. Systematycznie analizujemy wydatki na kulturę gospodarstw domowych i wartość środków publicznych przeznaczaną na kulturę.

Zbierane dane pozwalają na określenie wybranych aspektów ekonomicznych prowadzenia działalności przez przemysły kultury i kreatywne, takich jak liczba pracujących i zatrudnienie, przeciętne wynagrodzenie i wyniki finansowe, a także kwestii związanych z handlem zagranicznym dobrami i usługami kulturalnymi i kreatywnymi. Jednak aby w pełni zilustrować wkład całego obszaru kultury w tworzenie PKB – konieczne jest dodatkowe badanie w ramach satelitarnego rachunku kultury.

Co to są rachunki satelitarne?

Zanim przejdziemy do rachunków satelitarnych musimy wpieryw zrozumieć, czym w ogóle są **rachunki narodowe**. Najprościej można je zdefiniować jako statystyczny sposób opisanie stanu gospodarki i jej rozwoju poprzez zmierzenie efektów działalności gospodarczej i niezliczonych transakcji gospodarczych zachodzących w ciągu roku w danym państwie. Gromadzone dane są analizowane, klasyfikowane i agregowane zgodnie z określonymi kryteriami – w efekcie wyliczane są wskaźniki pomagające zrozumieć stan naszej gospodarki. Najbardziej znanym miernikiem, prezentującym efekty pracy danego społeczeństwa, miarę wielkości danej gospodarki, wynikającym z rachunków narodowych jest **Produkt Krajowy Brutto (PKB)**.

Działalność każdego podmiotu, który dostarcza towary i usługi dla innych podmiotów i całego społeczeństwa jest ujęta w rachunkach narodowych. Każdy z tych podmiotów może być przypisany do konkretnego rodzaju działalności gospodarczej. Klasyfikacja działalności gospodarczej prowadzona jest według usystematyzowanego zbioru rodzajów działalności zwanego Polską Klasyfikacją Działalności (PKD). System rachunków narodowych stosuje oczywiście także inne klasyfikacje, jak choćby Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług (PKWiU) czy Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

Skoro tak, wydawać by się mogło, że nie ma nic prostszego, jak przeanalizować wyniki tylko dla tych podmiotów, które podejmują działalność kulturalną i kreatywną.

Problem jednak polega na tym, że międzynarodowe standardy klasyfikujące działalność gospodarczą, jak również sama koncepcja systemu rachunków narodowych (SNR) – tj. rachunków, bilansów i tablic służących do pomiaru działalności gospodarczej, bazuje na podejściu uwzględniającym przede wszystkim te sektory, głównie przemysłowe, które były najbardziej istotne w momencie narodzenia się koncepcji systemu rachunków narodowych. W związku z tym nie uwzględnia w równym stopniu typów działalności, które pojawiły się i pojawiają się od tamtego czasu¹.

Dlatego też, aby zbadać i przedstawić znaczenie gospodarcze (np. udział w tworzeniu PKB) takich obszarów jak kultura, zdrowie, sport czy turystyka konieczne jest nowe spojrzenie polegające na poszukiwaniu miejsc w systemie rachunków narodowych, w których „ukryły się” dane na temat takiej działalności. Można te poszukiwania porównać do pracy sztucznych satelitów okołozemskich, które pod różnymi kątami padania i z różnych miejsc na orbicie obserwują Ziemię. W podobny sposób rachunki satelitarne, poprzez rozwinięcie lub modyfikację schematu podstawowego rachunku narodowego, próbują zmierzyć zakres działalności gospodarczej tych obszarów, czy tych sektorów, które nie są bezpośrednio i w całości wyszczególnione w systemie rachunków narodowych.

¹ Tadayuki Hara (2015), Culture Satellite Account: An Examination of Current Methodologies and Country Experiences, Final Report, <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/workshops/2015/Montreal/Montreal-BK2.PDF>.

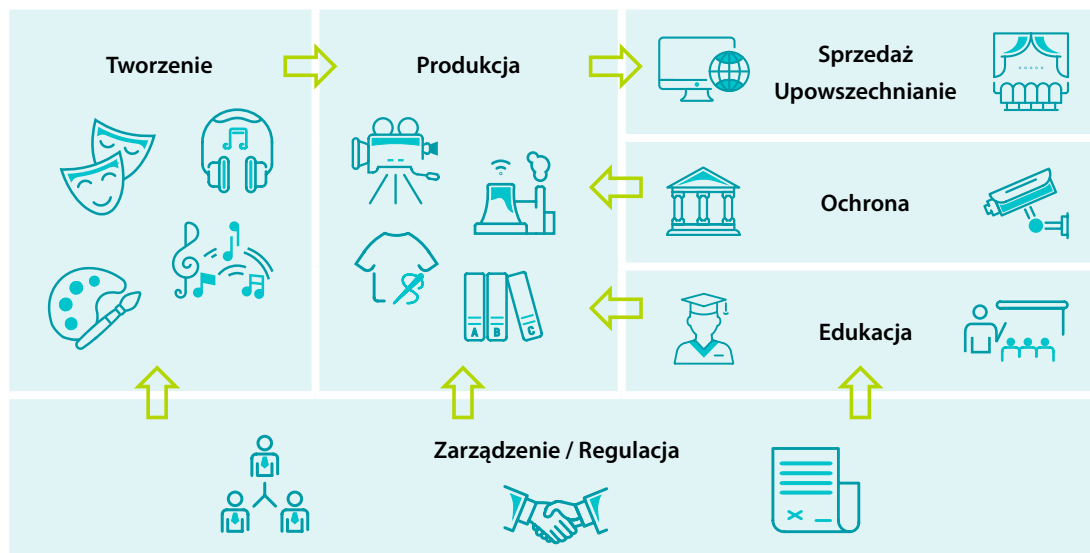
Jak powstaje satelitarny rachunek kultury?

Krok 1 – definicja obszaru kultury

Kulturę rozumiemy jako różne rodzaje działalności kulturalnej i kreatywnej (będącej wyrazem wartości kulturalnych lub ekspresji artystycznej), prowadzone zarówno w sposób komercyjny, jak i non-profit, przez instytucje kultury, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne (w tym artystów) oraz różnej wielkości firmy.

Tak zdefiniowany obszar kultury możemy podzielić na różne rodzaje aktywności kulturalnej i kreatywnej, np. dziedzictwo kulturowe, sztuki performatywne, audiowizualne i wizualne, a także działalność związaną z książką i prasą, wzornictwem i architekturą.

Trzeba przy tym pamiętać, że w rachunku satelitarnym przyglądamy się nie tylko samemu aktowi twórczemu, np. pisaniu powieści. W rachunku tym uwzględniamy także produkcję danego dzieła – w naszym przykładzie będzie to wydanie i druk powieści w konkretnym nakładzie, a także jego sprzedaż, np. w księgarniach. Na podobnych zasadach w rachunku satelitarnym pojawiają się inne obszary kultury, np. działalność związana z ochroną kultury i dziedzictwa, a także z edukacją oraz zarządzaniem i regulacją.

Krok 2 – określenie podmiotów, które działają w obszarze kultury

Kiedy już zdefiniowaliśmy obszar kultury, musieliśmy określić podmioty, które w nim działają. Z jednej strony są to państwowe i samorządowe instytucje kultury (muzea, teatry, domy kultury, itd.) ale również szkoły artystyczne różnych szczebli oraz organizacje non-profit (stowarzyszenia i fundacje) zajmujące się szeroko rozumianą kulturą. Nie mogliśmy pominąć firm – przede wszystkim mikroprzedsiębiorstw oraz instytucji rządowych. Dodatkowo, pod uwagę w rachunku satelitarnym kultury wzięliśmy podmioty prowadzące handel zagraniczny produktami i usługami kultury i kreatywnymi.

Krok 3 – przełożenie definicji na dane o podmiotach, zbierane zgodnie z klasyfikacjami

W praktyce krok trzeci oznacza pracę nad zidentyfikowaniem wszystkich kodów w Polskiej Klasyfikacji Działalności, które zawierają działalność zgodną z przyjętą przez nas definicją obszaru kultury. Dla wybranych w ten sposób kodów dokonaliśmy następnie stosownych obliczeń.

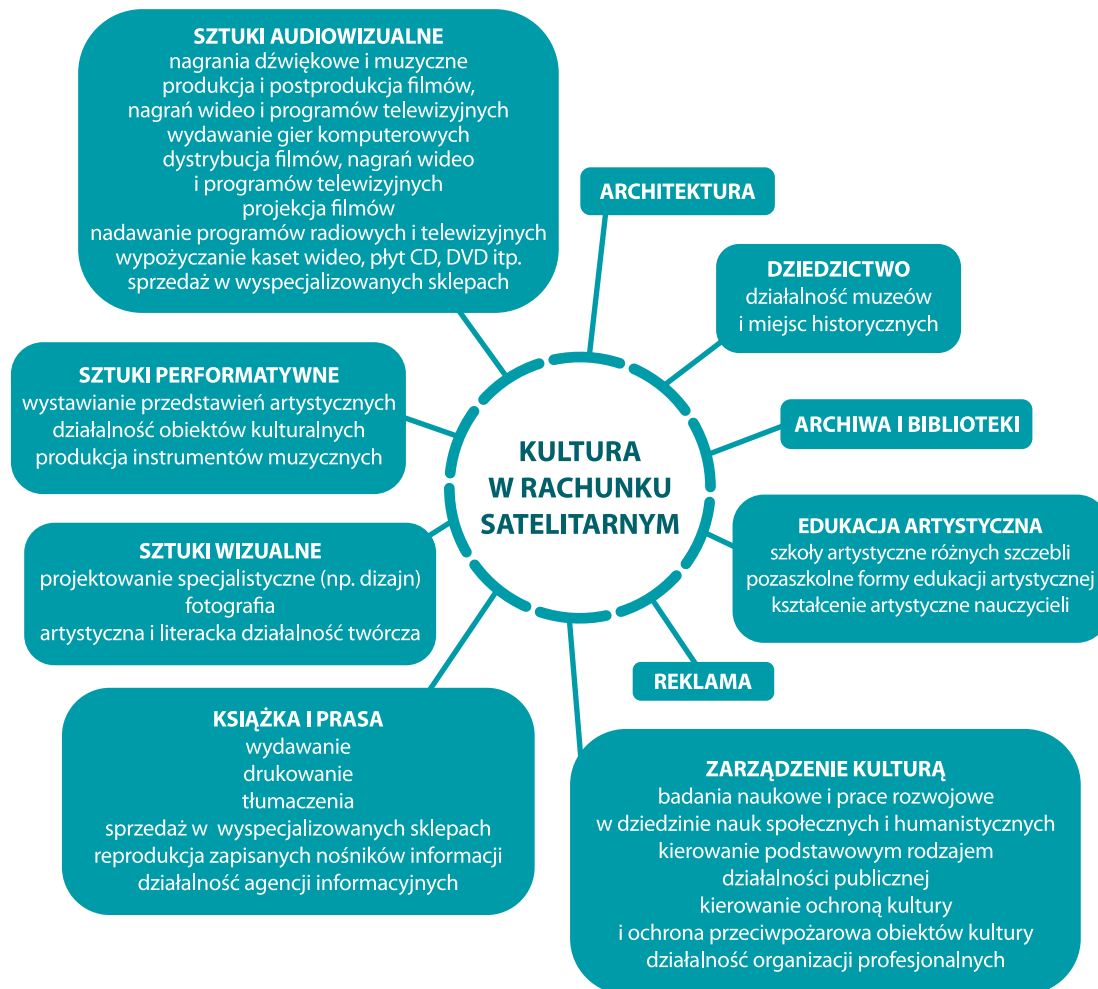
W przypadku rachunków narodowych za kulturę uważa się jedynie to, co zostało uwzględnione w ramach sekcji R (*Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją*) Polskiej Klasyfikacji Działalności, która zawiera między innymi:

- dział 90 *Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką*
- dział 91 *Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą.*

Ten obszar uwzględnia jedynie tradycyjnie pojmowane instytucje i działalność kulturalną. Nie ma tu miejsca ani na przemysły kultury i kreatywne, ani sprzedaż, edukację czy zarządzanie. Co istotne jednak sekcja R uwzględnia także działalności niezwiązane z kulturą: dział 92 *Działalność związana z gramami losowymi i zakładami wzajemnymi*, dział 93 *Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna*. Dostępne w ramach rachunków narodowych dane są zatem połączeniem części tradycyjnie pojmowanej kultury z działalnościami związanymi z rekreacją i rozrywką. Nie można ich zatem użyć wprost do opisanie obszaru kultury.

Dlatego też satelita musi „okrążyć” całą PKD, aby odnaleźć pozostałą działalność kulturalną i kreatywną, „ukrytą” nie tylko w sekcji poświęconej kulturze, ale i w innych sekcjach, np. sekcji J (dział 58 *Działalność wydawnicza*, dział 59 *Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych* czy dział 60 *Nadawanie programów ogólnodostępnych i abonamentowych*), a także w sekcji H dotyczącej handlu, czy sekcjach M i N grupujących działalność naukową, techniczną i administracyjną.

W niektórych przypadkach sprawa może być bardziej skomplikowana, jeśli w wybranej klasie PKD (PKD dzieli się na sekcje, potem działy, a następnie klasy i podklasy) działalność związana z kulturą jest ujęta wraz z innym typem działalności. Przykładowo z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku klas dotyczących edukacji (dział 85, sekcja P), które nie wyodrębniają edukacji artystycznej wchodzącej w skład obszaru kultury, a tym samym satelitalnego rachunku kultury, z ogólnej działalności edukacyjnej. W takiej sytuacji konieczne jest oszacowanie i obliczenie jaka część wielkości przypadających na daną klasę PKD dotyczy obszaru kultury. W tym celu stosuje się odpowiednie metody statystycznego rozszacowywania danych.

Krok 4 – obliczenia kategorii wynikowych

Krok ten jednocześnie odpowiada na pytanie:

Po co tworzony jest satelitarny rachunek kultury?

Podstawowym celem jest dostarczenie informacji charakteryzujących ekonomiczny wymiar działalności podmiotów tworzących obszar kultury oraz określenie roli kultury w tworzeniu PKB. Do czego są potrzebne takie informacje? Przede wszystkim wspierają prowadzenie polityki kulturalnej państwa oraz stanowią istotne narzędzie monitorowania potencjału prorozwojowego obszaru kultury.

Czego możemy się dowiedzieć z satelitarnego rachunku kultury?

Dzięki obliczeniom wykonanym w ramach satelitarnego rachunku kultury możemy dowiedzieć z jednej strony, jaka jest wartość wytworzonych produktów i usług kulturalnych i kreatywnych (tzw. produkcja globalna), a z drugiej jaka była wartość wyrobów i usług zużytych w procesie tworzenia owych produktów i usług (tzw. zużycie pośrednie). Porównania obu wielkości pokazuje wartość dodaną tworzoną przez obszar kultury, która po uwzględnieniu salda podatków od produktów i dotacji do produktów dałaby nam produkt brutto.

$$\text{produkcja globalna} - \text{zużycie pośrednie} = \text{wartość dodana brutto}$$

$$\text{wartość dodana brutto} + (\text{podatki od produktów} - \text{dotacje do produktów}) = \text{PKB}$$

Jeśli porównamy otrzymane dane dla poszczególnych transakcji (produkcji globalnej, zużycia pośredniego, wartości dodatniej brutto itd.) w obszarze kultury z danymi dla tych transakcji dla całej gospodarki, będziemy mogli łatwo zobaczyć udział w nich kultury. Przede wszystkim będziemy mogli obliczyć udział obszaru kultury w gospodarce – w PKB – a przez to oszacować jego znaczenie gospodarcze.

Cały ten proces nazywamy rachunkiem produkcji. Mamy jeszcze rachunek tworzenia dochodów pokazujący proces powstawania dochodów, które są związane z produkcją. Przychodem w tym rachunku jest wartość dodana brutto, wynikająca z rachunku produkcji, a po stronie rozchodów rejestrowane są koszty związane z zatrudnieniem, pozostałe podatki związane z produkcją pomniejszone o pozostałe dotacje związane z produkcją. Rachunek kończy się pozycją bilansującą – nadwyżką operacyjną brutto (dochód mieszany brutto w sektorze gospodarstw domowych) – obrazującą powstanie dochodów bezpośrednio związanych z procesem produkcji.

Jeśli zestawimy dostępne dobra i usługi kulturalne i kreatywne (wyrażone w produkcji globalnej i imporcie) z popytem na te produkty, wyrażonym wykorzystaniem wyrobów (zużycie pośrednie, spożycie, akumulacja oraz eksport) otrzymamy równowagę podaży i popytu na dobra i usługi kulturalne.

Krok 5 – publikacja danych

Dane o wkładzie kultury w gospodarkę (udział w PKB) oraz inne kategorie wynikowe obliczone w ramach satelitarnego rachunku kultury będą dostępne na portalu Głównego Urzędu Statystycznego dla każdego roku poczynając od danych za 2017 r. Ich publikacja będzie następować z 5-letnim opóźnieniem (a więc pierwsze dane pojawią się w 2022 r.), wynikającym z długiego procesu opracowywania wyników w formie tablic podaży i wykorzystania, które stanowią podstawę wyliczania danych dotyczących gospodarczego znaczenia kultury w ramach satelitarnego rachunku kultury.

Rezultaty pierwszych prac nad rachunkiem satelitarnym kultury w ramach pracy metodologicznej są dostępne pod adresem: <https://stat.gov.pl/statystyki-eksperymentalne/rachunki-narodowe-i-regionalne/raport-z-pracy-metodologicznej-satelitarny-rachunek-kultury,9,1.html>

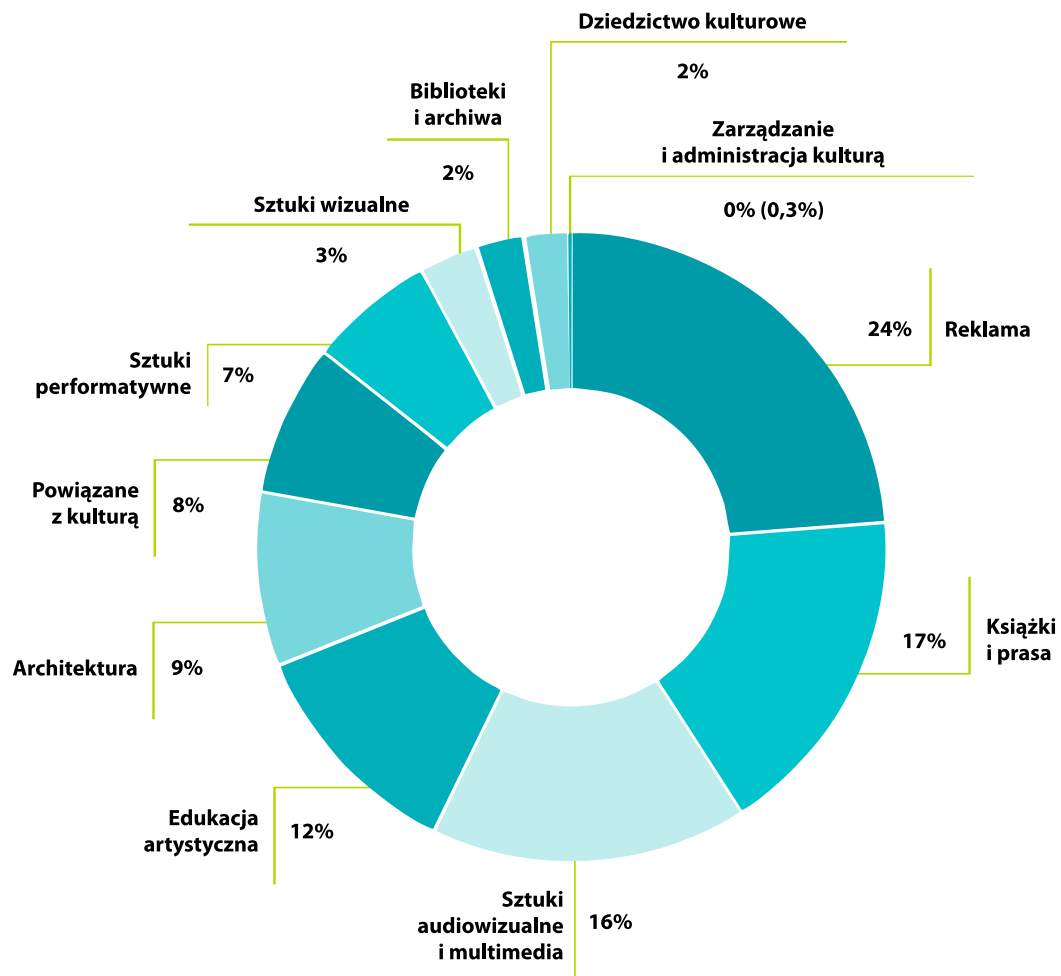
Poniżej zaprezentowane są wyniki za lata 2010–2012.

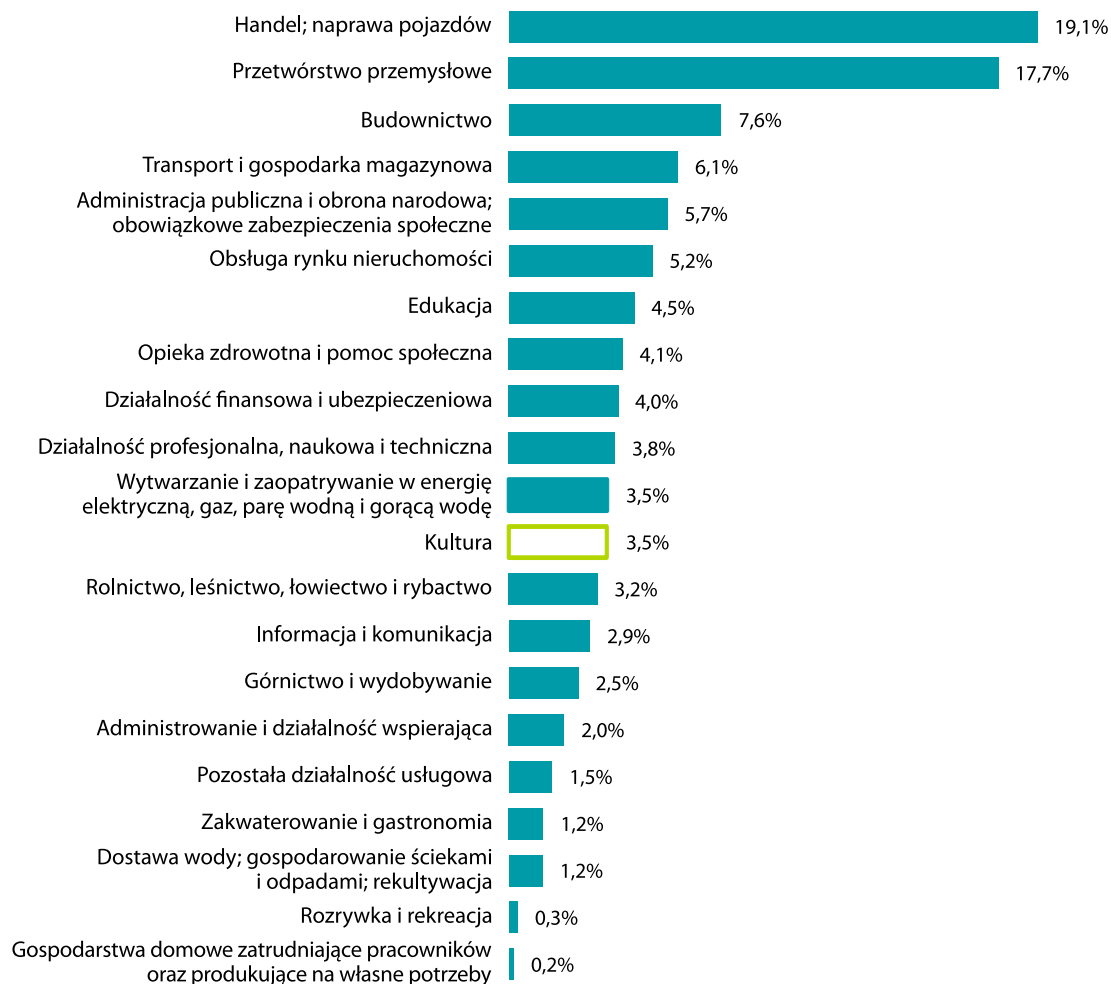
Jaki jest potencjał gospodarczy polskiej kultury?

Wkład kultury w gospodarkę w latach 2010–2012 (w %)

	2010	2011	2012
Produkcja globalna	3,3%	3,1%	3,0%
Zużycie bezpośrednie	2,9%	2,7%	2,6%
Wartość dodana brutto	3,7%	3,7%	3,5%
Koszty związane z zatrudnieniem	2,9%	3,9%	3,8%
Nadwyżka operacyjna brutto	3,4%	3,5%	3,3%

Struktura wartości dodanej brutto według dziedzin kultury w 2012 r.

Struktura wartości dodanej brutto według sekcji^a PKD w 2012 r.

^a Sekcja C (przetwórstwo przemysłowe) nie obejmuje klas: 18.11, 18.12, 18.20 i 32.20, sekcja G (handel; naprawa pojazdów) nie obejmuje klas: 47.61, 47.62, 47.63; sekcja J (informacja i komunikacja) jest prezentowana z wyłączeniem grup: 59, 60 i klas: 58.11, 58.13, 58.14, 58.21, 63.91; sekcja M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) z wyłączeniem klas: 71.11, 73.11, 74.10, 74.20, 74.30; Sekcja N (administrowanie i działalność wspierająca) z wyłączeniem klasy: 77.22; sekcja O (administracja publiczna i obrona narodowa...) z wyłączeniem klas: 84.11, 84.12, 84.25; sekcja P (edukacja) z wyłączeniem klasy: 85.52; sekcja R (rozrywka i rekreacja) z wyłączeniem grupy 90 i klas: 91.01, 91.02, 91.03.

Aneks

Rodzaje działalności ujęte w satelitarnym rachunku kultury według dziedzin kultury i klas PKD

Dziedzina kultury	Klasa PKD 2007	Nazwa klasy PKD 2007
Dziedzictwo kulturowe	91.02	Działalność muzeów
	91.03	Działalność historycznych miejsc i budynków oraz podobnych atrakcji turystycznych
Biblioteki i archiwa	91.01	Działalność bibliotek i archiwów
Książki i prasa	47.61	Sprzedaż detaliczna książek prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
	47.62	Sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmiennych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
	58.11	Wydawanie książek
	58.13	Wydawanie gazet
	58.14	Wydawanie czasopism i pozostałych periodyków
	63.91	Działalność agencji informacyjnych
	74.30	Działalność związana z tłumaczeniami
Sztuki wizualne ^a	74.10	Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania
	74.20	Działalność fotograficzna
	90.03	Artystyczna i literacka działalność twórcza
Sztuki performatywne	32.20	Produkcja instrumentów muzycznych
	90.01	Działalność związana z wystawianiem przedstawień artystycznych
	90.02	Działalność wspomagająca wystawianie przedstawień artystycznych
	90.04	Działalność obiektów kulturalnych
Sztuki audiowizualne i multimedia	47.63	Sprzedaż detaliczna nagrań dźwiękowych i audiowizualnych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
	58.21	Działalność wydawnicza w zakresie gier komputerowych
	59.11	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych
	59.12	Działalność postprodukcyjna związana z filmami, nagraniami wideo i programami telewizyjnymi
	59.13	Działalność związana z dystrybucją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych

a W ramach dziedziny „sztuki wizualne” występuje również rynek dzieł sztuki, ale nie jest możliwe wyodrębnienie go w PKD 2007.

Rodzaje działalności ujęte w satelitarnym rachunku kultury według dziedzin kultury i klas PKD (dok.)

Dziedzina kultury	Klasa PKD 2007	Nazwa klasy PKD 2007
Sztuki audiowizualne i multimedia (dok.)	59.14	Działalność związana z projekcją filmów
	59.20	Działalność w zakresie nagrań dźwiękowych i muzycznych
	60.10	Nadawanie programów radiofonicznych
	60.20	Nadawanie programów telewizyjnych ogólnodostępnych i abonamentowych
	77.22	Wypożyczanie kaset wideo, płyt CD, DVD itp.
Architektura	71.11	Działalność w zakresie architektury
Reklama	73.11	Działalność agencji reklamowych
Rękodzieło artystyczne ^b	–	–
Edukacja artystyczna	85.10	Wychowanie przedszkolne ^c
	85.20	Szkoły podstawowe ^c
	85.31	Gimnazja, licea ogólnokształcące i profilowane ^c
	85.32	Szkoły zawodowe, z wyłączeniem szkół policealnych ^c
	85.41	Szkoły policealne ^c
	85.42	Zakłady kształcenia nauczycieli, kolegia pracowników służb społecznych oraz szkoły wyższe ^c
	85.52	Pozaszkolne formy edukacji artystycznej
	85.59	Pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane ^c
Zarządzanie kulturą	85.60	Działalność wspomagająca edukację ^c
	72.20	Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych ^d
	84.11	Kierowanie podstawowym rodzajem działalności publicznej ^d
	84.12	Kierowanie w zakresie działalności związanej z ochroną zdrowia, kulturą oraz pozostałymi usługami społecznymi, z wyłączeniem zabezpieczeń społecznych ^d
	84.25	Ochrona przeciwpożarowa ^d
Powiązane z kulturą	94.12	Działalność organizacji profesjonalnych ^d
	18.11	Drukowanie gazet
	18.12	Pozostałe drukowanie
	18.20	Reprodukcja zapisanych nośników informacji

b Na poziomie klasyfikacji PKD nie jest możliwe wyodrębnienie „rękodzieła artystycznego”. c Wyłącznie w zakresie szkolnictwa artystycznego. d Wyłącznie w zakresie wydatków MKiDN.

